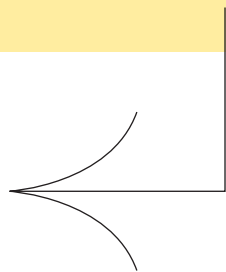

Årsberetning 2022

Museet Sønderskov

Mission og vision	— 03
Forord	— 04
Forskning og samarbejde	— 07
Formidling og kommunikation	— 11
Udgravninger og kapitel 8-arbejde	— 18
Natur- og Kulturskolen	— 22
Samlingerne	— 24
Vejen Lokalarkiv	— 25
Frivillige og Museumsforeningen	— 27
Organisation og administration	— 30
Perspektiver	— 34

Mission og vision

Museet Sønderskov er en selvejende institution og et statsanerkendt, kulturhistorisk museum for Vejen Kommune. Gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling medvirker museet til at sikre Danmarks kulturarv.

Museet skal, indenfor dets ansvarsområde, udvikle samling og dokumentation, som skal gøres tilgængelig for offentligheden og stilles til rådighed for forskningen. Museet skal udbrede kendskabet til forskningens resultater, såvel forskning foretaget af museets egne ansatte som anden forskning baseret på museets samlinger.

MISSION

Museet Sønderskov skaber viden og værdi med afsæt i Vejen Kommunes kulturhistorie. Vi arbejder for nuværende og kommende generationer i et lokalt, nationalt og globalt perspektiv.

VISION

Museet Sønderskov vil være et kulturelt fyrtårn i Vejen Kommune. Det opnår vi ved, at museet:

- Leverer kvalitetstilbud med aktualitet og væsentlighed i velegnede lokaler
- Er fagligt og alment anerkendt
- Er kendt og benyttet af borgere, institutioner og virksomheder i Vejen Kommune
- Opnår synergi, effektivitet og grundlag for videre udvikling gennem interne og eksterne samarbejdsrelationer
- Har høj kvalitet, trivsel og fornøden kapacitet hos medarbejdere og frivillige
- Har en velfungerende organisation med fokus på tydelighed og god kommunikation
- Har en robust økonomi, der understøtter udviklingen og nye initiativer

Forord

2022 blev et år, hvor vi gik fra jævnlige overskrifter om covid-19 i medierne til rapporter fra krigen i Ukraine og om energikrisen, som kom i kølvandet af krigen. Museet har, efter bedste evne, manøvreret i den nye virkelighed.

Til trods for alvorlige overskrifter i 2022, så var det også et spændende år; et år, hvor museet igen nåede vigtige milepæle resultatmæssigt. Museet fik bl.a. nye vedtægter, som følger Slots- og Kulturstyrelsens krav, fra den sidste kvalitetsvurdering af museet, om at udskille museumsforeningens bestyrelse fra museets bestyrelse.

Antallet af besøgende på museet var, både i 2020 og 2021, meget stærkt påvirket af covid-19-nedlukningerne. I 2022 kunne museet endelig se en ende på de sørgelige besøgstal, da det ved årets slutning kunne konstateres, at hele 18.357 besøgende i årets løb havde benyttet sig af museets tilbud. Til sammenligning havde museet i 2019, året inden pandemien, 13.596 besøgende. Det var især publikumssuccesen Alletiders Pyrus, som, sidst på året, bidrog til det høje besøgstal. En udstilling med scenografi, kostumer og musik fra den berømte og folkekære TV-julekalender.

Udviklingsstrategi

Museet fik i 2022 også godkendt sin nye, fireårige udviklingsstrategi af Slots- og Kulturstyrelsen. I strategien kan man læse om planer for museets forskning, samlingsarbejde og formidling. Desuden kan man i strategien læse om planer for udvikling af museets organisation, lokaliteter og helhedsoplevelse de næste fire år.

Som det er defineret i mission og vision for Museet Sønderkov, udøver museet sin samfundsrolle ved at indsamle, forvalte og producere kundskab om Vejen Kommunes kulturhistorie i bred forstand. Tidsmæssigt dækker museets ansvarsområde oldtiden, historisk og nyere tid; nyere tid defineret som perioden 1660 og frem til i dag.

Det er indenfor disse ansvarsområder, at museet har udpeget særlige satsningsområder, som ligger til grund for museets aktive indsamling de næste fire år. Disse satsningsområder er *Landbrugets og industriens historie, Kongeågrænsen, Dannelse og uddannelse – højsko- og lebevægelsen og Herregårdshistorier – de vestjyske herregårde*.

I strategien kan man læse om, hvordan museet arbejder med at formidle kundskab, som kan bidrage til refleksion og nye perspektiver. Museet skal være et attraktivt og engagerende mødested for lokalbefolkningen og inspirere kommunens indbyggere, i alle aldre, til engagement for kommunens historie og miljø, og menneskerne, som bor i kommunen. Ved at være en central bidragsyder til kommunens kundskabs- og kulturtilbud vil museet således være en naturlig del af befolkningens liv fra barndom til alderdom.

Den langsigtede udvikling af forskningsfeltet er også blevet taget op i forbindelse med revidering af museets samlede strategi. Strategien bidrager således til at tydeliggøre Museet Sønderkovs valg og prioriteringer i forhold til fagfællevalueret forskning og kompetenceudvikling. Desuden præciserer strategien museets interesse i, og behov for at samarbejde med akademien og andre museer om konkrete forskningsprojekter.

I strategien kan man også blive klogere på, hvordan museet arbejder bevidst med udvikling af museet. Du kan læse hele *Udviklingsstrategi for Museet Sønderkov 2023 – 2026* her: www.sonderskov.dk

I kølvandet af kommunevalget i 2021 kom kommunens udvalg for skoler, kultur og fritid på besøg på museet den 7. marts 2022. Medlemmer af de nye udvalg tog på rundtur til de kommunale institutioner, og museet blev også inviteret med på denne rundtur til trods for, at Museet Sønderskov ikke er en kommunal institution. Museets leder viste rundt og fortalte om museets virke. Den 25. april kom udvalget igen på besøg. Da for at afholde et udvalgs-møde på museet samt for at høre om museets visioner. Det blev taget til referat på udvalgsmødet, at kommunen nu officielt bakker op om museets udviklingsplaner.

I 2022 var det 30 år siden, at restaureringen af Sønderskovs hovedbygning var færdig; en begivenhed som museet markerede med en lille plancheudstilling. Ejer og tømrermester Helge Kragelund blev den gang påskønnet med Europa Nostras diplom for den nænsomme istandsættelse; plaketten med diplommet kan ses, den dag i dag, hvor den er indmuret i ydervæggen ved hovedindgangen.

2022 har budt på et bredt og varieret formidlingstilbud med omvisninger, hvoraf de frivillige har stået for 16 af dem, nye udstillinger, tilpasset undervisning, foredrag og flere familiearrangementer. Det skal dog siges, at størstedelen af arbejdet med udstillinger i 2022 har drejet sig om planlægning af fremtidige udstillinger og fundraising til disse.

Som for flere andre museer, mærker vi, at de offentlige tilskud over flere år ikke er justeret i takt med løn- og prisudviklingen, og at museet har flere lovpålagte opgaver. Dette kan på sigt svække museets evne til relevant kundskabsproduktion og samlingsudvikling. Samtidig er publikums forventninger til museernes professionalitet, tilgængelighed og nyskabende evner øget.

Til trods for, at museet har god målopnåelse både indenfor formidling, forvaltning og forskning i året som er gået, har museet også udfordringer. Økonomien er stram og handlingsrummet lille. Alle større udstillinger er afhængige af projektilskud fra private fonde eller offentlige støtteordninger, og meget tid går med til at skrive ansøgninger om økonomisk støtte.

I november og december tiltrak udstillingen Alletiders Pyrus mange gæster.

2022 blev et år præget af de store følelsesmæssige yderpunkter. Af håndtering af en verdensomspændende pandemi, krig i Europa, høje energipriser og inflation, og af glæde og stolthed over de mange gode og godt afviklede projekter på museet.

Jeg vil benytte anledningen til at rette en ekstra stor tak til museets personale, både de lønnede medarbejdere og museets frivillige, som igen i 2022 viste stor kreativitet, omstillingsparathed og fleksibilitet i en tid med mange udfordringer og uforudsigelighed.

En stor tak går også til museets økonomiske bidragsydere og mange samarbejdspartnere og støttespillere, som, også i 2022, bidrog positivt til udviklingen af museet. Bestyrelsens medlemmer fortjener tak for konstruktivt samarbejde, kundskabsdeling og sit store engagement for museet.

Et år med mange udfordringer har vist os, at udfordringer bedst håndteres gennem samarbejde – imellem medarbejdere, med andre museer, med bestyrelse og eksterne bidragsydere og ikke mindst Vejen Kommune.

I Årsberetning 2022 for Museet Sønderkov kan I læse om, hvordan museet har arbejdet med samlingerne, med formidling og forskning, og få en opsummering af de største udgravninger og arrangementer, af foredrag og udstillinger, og af de frivilliges indsats for museet.

Oplev fortiden sammen

Anne Cathrine
Lorentzen

MUSEUMSLEDER

Forskning og samarbejde

Forskningen tager udgangspunkt i bl.a. museets samlinger og udgravninger, og danner også grundlag for museets udstillingsvirksomhed. Formidling af museets forskning sker i form af artikler, foredrag, åbne udgravninger, byvandring og rundvisninger.

Igen i 2022 blev der, indenfor arkæologiens område, produceret talrige fagfællebedømte og populærvidenskabelige artikler. Museets strategi for 2023-26 vægter, at museet lever op til Slots- og Kulturstyrelsens krav til fagfællebedømt forskning også inden for nyere tids kulturhistorie.

Handlingsplan for forskning indenfor nyere tid 2023-26 beskriver strategien for, hvordan museet vil prioritere sine forskningsmæssige ressourcer, og øge den videnskabelige publikation med produktion for nyere tid, i perioden 2023 til 2026.

FAGFÆLLEBEDØMTE PUBLIKATIONER

Alexiou, Bente G., Lars Grundvad & Xenia Pauli Jensen. A rich weapon burial from the Late Roman Iron Age at Veldbæk, Denmark – comments on the distribution of power in southern Jutland. *Danish Journal of Archaeology* 11, 2022, s. 1-21.

Grundvad, Lars, Martin Egelund Poulsen, Arne Jouttijärvi & Gerd Nebrich 2022. Jernlænken fra Fæsted. Et muligt bevis på slavehandel mellem Barbaricum og Romerriget. *Kuml*, 2022, s. 63-81.

Kaas, Mathias H. & Lars Grundvad. De danskfundne fibler af Stora Köpingetypen. *Gefjon* 7, 2022, s. 66-87.

Lerke, Line & Lars Grundvad 2022. Verdslige genstande i et sakralt landskab. Tekstilproduktion på en samlingsplads fra sen førromersk jernalder til yngre romersk jernalder. *Kuml* 2022, s. 27-62.

Møller, Niels Algreen & Scott Dollar. Multilinear Settlement Development and Nucleation during the Early Iron Age in Southwestern Jutland, Denmark (Chapter 10). In: A. Gyucha/R. B. Salisbury (eds.) *Archaeology of Nucleation in the Old World: Spatiality, Community, and Identity*. Archaeopress, s. 142-156.

Pedersen, Jesper Borre, Martin Egelund Poulsen & Felix Riede. Jels 3, a New Late Paleolithic Open-Air Site in Denmark Sheds Light on the Pioneer Colonization of Northern Europe. *Journal of Field Archaeology* 47, Issue 5, 2022, s. 1-19.

Poulsen, Martin Egelund. Robust longhouses in the west. Bole-walled houses from the Early Bronze Age Periods II-III and their western distribution. I: A. Tornberg, A. Svensson & J. Apel (red.) *Life and afterlife in the Nordic Bronze Age. Proceedings of the 15th Nordic Bronze Age Symposium held in Lund, Sweden, June 11-15, 2019*. Acta Archaeologica Lundensia Series Prima in 40 No 37. Lund, s. 57-70.

POPULÆVIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER

Christensen, Silja Arnfríðardóttir, Martin Egelund Poulsen, Lars Grundvad & Lars Beier Pedersen. Et rekognosceringsprojekt gennem 30 år ved Kongeåen – et eksempel på grundighed og god registreringspraksis. *Fund & Fortid* 2, 2022, s. 15-17.

Fjord, Niels, Silja Arnfríðardóttir Christensen & Lars Grundvad. Nye brikker til Hundsbæks historie. *Fra Ribe Amt* 2022, s. 119-127.

Frydendahl, Jacob, Henning Matthiesen & Lars Grundvad. Bevaring mod alle odds. *Skalk* 6, 2022, s. 3-7.

Grundvad, Lars. Klæder skaber folk. Mellemløstlig mode i vikingernes hjemlande. I: P. Asingh & K. Jensen (red.) *Rus – vikinger i øst*. Moesgaard Museum. Gylling, s. 138-145.

Grundvad, Lars. Draupnir fundet ved Fæsted. *Skalk* 4, 2022, s. 10-13.

Grundvad, Lars & Martin Egelund Poulsen. Jernlænken fra Fæsted – om opdagelsen af Nordens hidtil ældste fangelænke. *Fund & Fortid* 3, 2022, s. 23-24.

Grundvad, Lars & Martin Egelund Poulsen. Bækkes skjulte fortidsminder. *Fra Ribe Amt* 2022, s. 110-118.

Jørgensen, Anne-Mette og Martin Egelund Poulsen. Middelalderlig landbebyggelse på Kildegård V ved Andst. *Middelalderarkæologisk Nyhedsbrev*, nr. 107 juli 2022, s. 28-30.

Rasmussen, Christian Ditlev. Peder Lauridsen – den oversete bror. *Fra Ribe Amt* 2022, s. 60-72.

DELTAGELSE I FAGLIGE KONFERENCER M.V.

Christensen, Silja A. og Simone Nørgaard Mehlsen Revsingård (Moesgaard Museum). *Korn og arkitektur i overgangen mellem sten- og bronzealderen. Arkæologi i Slesvig, d. 17. juni 2022.*

Christensen, Silja A. og Simone Nørgaard Mehlsen (Moesgaard Museum). Korn fra Revsings senneolitikum og ældre bronzealder. *Kultur-, naturhistorisk og kunsthistorisk orienteringsmøde på Munkebjerg Hotel, Vejle d. 14. november 2022.*

Dollar, Scott & Lars Grundvad. *Settlements without grave sites – grave sites without settlements (Poster Session). The Urnfield tradition of the North. Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev d. 12-01-2022.*

Grundvad, Lars. *Fæstedskatten – oprindelsen. Arkæologi i Slesvig d. 18. juni 2022.* (Pga. Covid-19 blev konferencen aflyst.)

Grundvad, Lars. 300 år med samlinger og deponeringer i Fæsted – en opsamling på 5 års udgravninger af ofringer, haller og kulturlag på den dyrkningstruede lokalitet HBV 1698 Stavsager Høj. Kultur-, naturhistorisk og kunsthistorisk orienteringsmøde på Munkebjerg Hotel, Vejle d. 15. november 2022.

Grundvad, Lars og Anders Hartvig (Museum Sønderjylland). Skattefund fra 1600-tallets Syd- og Sønderjylland, Krigens spor – materielle og mentale spor af 1600-tallets kriger. Museet Sønderkov d. 7. marts.

Poulsen, Martin Egelund. Halvejgård – endnu en lokalitet med velbevarede hustomter fra senneolitikum og ældre bronzealder ved Vejen i Sydjylland. Arkæologi i Slesvig, d. 17. juni 2022. (Pga. Covid-19 blev konferencen aflyst.)

Poulsen, Martin Egelund. Kongeengen ved Askov – endnu flere monumentale bulvægshuse fra ældre bronzealder. Kultur-, naturhistorisk og kunsthistorisk orienteringsmøde på Munkebjerg Hotel, Vejle d. 14. november 2022.

Poulsen, Martin Egelund. Da det treskibede bulvægshus dominerede landskaberne vest for ungmorænen. Status om bebyggelsen fra ældre bronzealder periode II-III i Danmark. Bronzealderlandskaber – bebyggelser, grave og depoter i kontekst. Bronzealderseminar, Lindholm Høje d. 24. februar 2022.

SAMARBEJDE MED, OG KONSULENTARBEJDE FOR MYNDIGHEDER, ANDRE INSTITUTIONER OG MUSEER

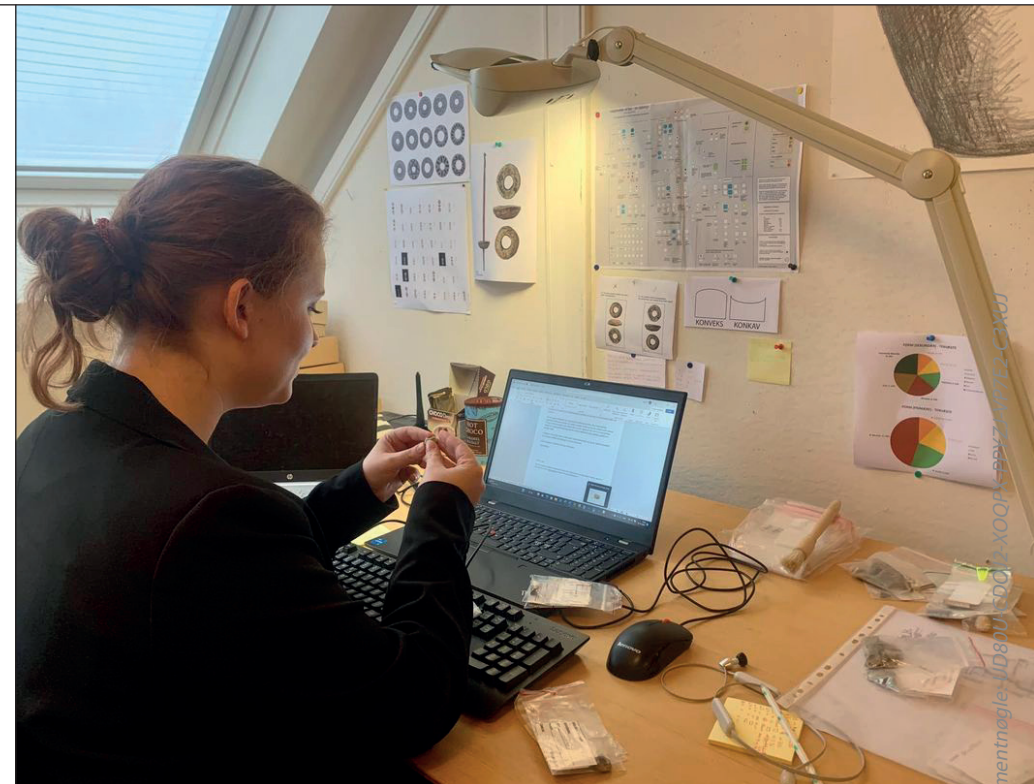
Museet Sønderkov samarbejder med en række, såvel lokale som regionale, nationale som internationale myndigheder, museer og andre institutioner. Samarbejdet med Sydvestjyske Museer om den bygherrebetalt arkæologi forløber godt. I 2021 blev samarbejdsaftalen Sydvestjyske Museer fornyet således, at den lever op til Slots- og Kulturstyrelsens nye kvalitetskrav for museer med arkæologisk ansvarsområde. Vi har også i 2021 nydt godt af den løbende udveksling af personale i forbindelse med spidsbelastning på de to institutioner, samt en faglig udveksling, der giver samarbejdet stor faglig tyngde.

Der er et løbende samarbejde med Vejen Kommune om kapitel 8-arbejdet på såvel nyere tid som arkæologien; også dette samarbejde fungerer særdeles godt og konstruktivt. Museet havde forskningsamarbejde med bl.a. Moesgaard Museum og Aarhus Universitet. Desuden har museet rådgivningsfunktioner på flere felter af kulturområdet i Vejen Kommune.

MUSEUMSINSPEKTØRERNES FORSKININGSOMRÅDER

Anne-Mette Jørgensen

Arbejder med særligt fokus på beboelsesarkæologi og materiel kultur fra middelalderen og renæssancen.

Kandidatstuderende Rikke Søgaard, som læser ved Københavns Universitet, var i efteråret 2022 i praktik på museet. Hun lavede en database med fokus på blyager, så som tenvægte og vægtlodder.

Christian D. Rasmussen

Arbejder inden for nyere tid med ansvar for perioden fra 1850 og frem til i dag.

Lars Grundvad

Forsker for tiden i bebyggelsesarkæologi i perioden yngre jernalder, vikingetid og ældre middelalder med særligt fokus på Fæsted-Harrebyskomplekset.

Martin Egelund Poulsen

Har særligt fokus på yngre stenalder og ældre bronzealder, specielt levn efter huse og bebyggelser.

Nick Schaadt

Arbejder inden for nyere tid med ansvar for perioden fra reformationen og frem til 1850, med særligt fokus på herregårdshistorien og svenskekrigene.

Scott Dollar

Arbejder med forvaltning, computere og GIS i arkæologi samt studier i kulturlandskab. Derudover fokuserer han på ældre jernalder.

Silja A. Christensen

Har særlig interesse for beboelses- og bebyggelsesarkæologi i senneolitikum og ældre bronzealder, mere specifikt overgangen mellem to- og treskibede langhuse, samt hybridhuse.

Foto fra årets udgravning ved Stavsager Høj.

Formidling og kommunikation

2022 et godt år for museet. Efter et par år med tidvise nedlukninger på grund af Corona, og deraf lave besøgstal, fik museet i 2022 et opsving i besøgstallet. Det skyldtes især særudstillingen Alletiders Pyrus, men også museets mange arrangementer igennem året.

Inden jul 2021 pålagde myndighederne museerne at holde lukket fra søndag 19. december til og med mandag 16. januar 2022. Men, da Museet Sønderkov alligevel holdt vinterlukket fra og med fredag 17. december til og med mandag 31. januar, fik det ingen praktisk betydning for museets gæster.

Samme dag som museet åbnede for sæsonen, 1. februar 2022, meldte myndighederne ud, at covid-19 ikke længere blev betragtet som en samfundskritisk sygdom i Danmark, og alle at restriktionerne i forbindelse med pandemien blev ophævet. Digitale Coronapas, Coronatests og smittede ansatte blev dog ved med at fylde i museets

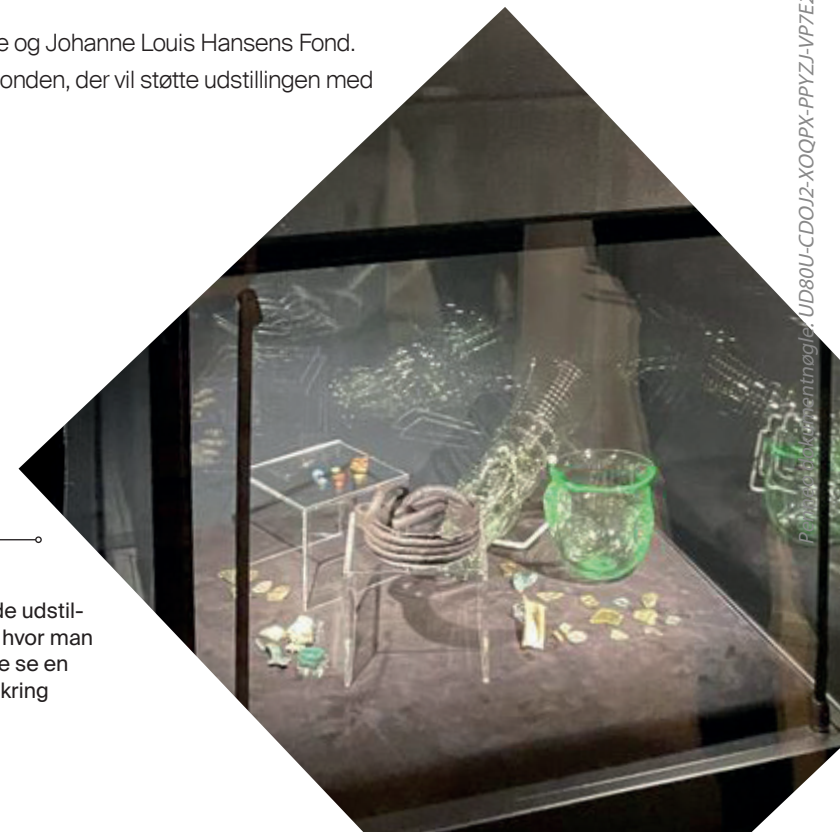
hverdag i løbet af året, selv om det heldigvis kom stadig mere i baggrunden.

På tegnebrættet har Museet Sønderkov den permanente udstilling *Den fortryllede herregård*, som er planlagt i stuerne ud mod haven, og som tager udgangspunkt i Bodils erindringer om opvæksten på Sønderkov herregård. En udstilling, hvor den lille historie, Bodils barndoms minder, spejles i den store historie om herregårdenes svanesang i begyndelsen af 1900-tallet. I løbet af 2022 har museet fået tilsagn om støtte til denne udstilling fra LAG (Lokale Anlægs Grupper), fra Augustinus Fonden, Aage og Johanne Louis-Nielsens Fonden, BHJ Fonden og nu sidst Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond. Vi sender en stor tak til fondene og er meget beærede over deres tillid. I løbet af 2023 skal der søges penge fra yderligere fonde til projektet.

Museet arbejder også på at realisere særudstillingen *Before Slow fashion - En vandrestilling om designeren Paula Trock og bæredygtig kvalitet* som har fået tilsagn

om støtte fra Aage og Johanne Louis Hansens Fond. En stor tak går til fonden, der vil støtte udstillingen med 200.000 kroner!

10. juli 2022 åbnede udstillingen *Slavevejen*, hvor man blandt andet kunne se en slavelænke fra omkring 200 - 400 e.Kr.

UDSTILLINGER**ASKOV I FOTOGRAFI****14. april 2022**

Udstillingen på Kornloftet på herregården viser bannere af et udvalg af de mange billeder, gemt på glasnegativer, som Vejen Lokalkarkiv har fået doneret. Glaspladenegativer kom frem i 1880'erne og revolutionerede fotografibranchen, fordi det var de første negativer man kunne gemme. Nu var det muligt at genfremkalde et billede flere år efter billedet blev taget.

Fotografierne stammer fra fire fotografer, som var bosat i Askov, og som gennem næsten 100 år tog billeder af menneskene og byen, og på den måde dokumenterede livet i Askov og på Askov højskole. I nogle tilfælde kender vi de portrætterede personer og steder – andre gange kun enkelte personer.

HAVEKRUKKERNE**10. juni 2022**

Under renoveringen af Sønderskov Herregård gravede man i 1987 ud til kloakering. I den forbindelse fandt man, bag hovedbygningens østfløj, afmærkninger i jorden efter et gammelt tårn, der var blevet revet ned omkring 1800. Det var ved disse afmærkninger, at man opdagede resterne af sammenstyrede kælderhvelvinger. I anledning af, at museets Folkehøve i 2022 modtog diplom for at være en af Danmarks mest betydningsfulde historiske haver, blev havekrukkerne igen udstillet på museet.

SLAVELÆNKEN**10. juli 2022**

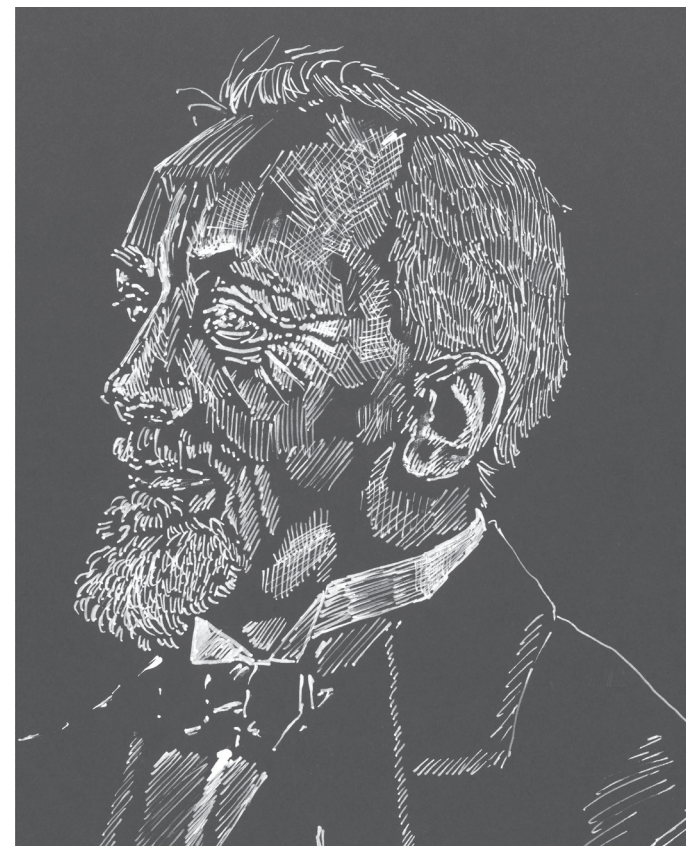
Sommeren 2022 åbnede en særudstilling i hovedbygningens vesttårn om de genstande, der hidtil er konserveret fra et areal nord for Fæsted ved Sdr. Hygum. Genstande som museets arkæologer, siden 2018, sammen med detektorholdet Team Rainbow Power, og et hold af amatørarkæologer, har udgravet. Stille og roligt har de løftet sløret for våbenofringer, nedbrændte haller og romersk import fra jernalderen. Kontakten med det mægtige Romerske Imperium ses i små importerede luksusgenstande, men der ses også spor efter tragiske skæbner, hvor mennesker var handelsvaren og årsagen til kontakten.

Udstillingen fortæller om offerhuse og ofrede våben og smykker, og om opdagelsen af Nordens først fundne romerske slavelænke. Den beretter om menneskehandel og derved også om, hvorfor Fæsted og Harreby, indtil kristendommens komme, husede nogle af landets rigeste og vigtigste slægter.

PEDER LAURIDSEN - DEN OVERSETE BROR**1. juli - 14. august 2022**

Udstillingen om Peder Lauridsen (1866-1940), en prominent købmand, der i løbet af sit liv satte sit aftryk flere steder i Vejen, kunne sommeren 2022 opleves på Vejen Bibliotek. Den var foranlediget af en donation til museet, som bestod af malerier og nogle møbler.

Peder Lauridsen var bror til Johannes Lauridsen, erhvervsmand, politiker og direktør. Peder var dog også en interessant person; han stod for oprettelsen af Vejen Bibliotek, opførelsen af den prominente villa Brejdablik i Vejen og gjorde en aktiv indsats for at få etableret et kunstmuseum i Vejen.

I 2022 var der både udstilling og foredrag om Peter Lauridsen (1866-1940). Tegning ved Emma-Kirstine Kejser.

ALLETIDERS PYRUS**29. oktober – 30. december 2022**

I et par måneder kunne publikum, i herregårdens stuer ud mod haven, opleve originale kostumer, rekvisitter og musik fra den folkekære TV-julekalender om nisserne Pyrus, Kandis, Gyldengrød og mange flere. Museet havde i udstillingsperioden et billetsamarbejde med Lillelund Julemuseum, som udstillede The Julekalender. Alletiders Pyrus blev et tilløbsstykke og over 5.000 personer nåede at se udstillingen på Museet Sønderkov i de to måneder den blev vist.

FØLGENDE AKTIVITETER BLEV GENNEMFØRT**PÅ MUSEET****FOREDRAG****Tirsdag 1. februar og tirsdag 15. februar**

Museet åbnede for sæsonen i 2022 med foredrag om vikingernes konger og dronninger og Fæsted ved museets egen arkæolog Lars Grundvad og arkæolog Adam Bak fra Kongernes Jelling/ Nationalmuseet. Da foredraget hurtigt blev udsolgt valgte museet at gentage succesen et par uger senere, og igen blev alle billetter revet væk.

KRIGENS SPOR**Mandag 7. marts**

Museet Sønderkov var vært for "Krigenes spor - seminar om materielle og mentale spor af 1600-tallets krige". Omkring 50 forskere fra Nationalmuseet, Museerne i Fredericia, Museum Kolding, Museum Sønderjylland, og

vores egen arkæolog Lars Grundvad, gav nye vinkler på en periode præget af krig, sult og epidemier i dele af det syd- og sønderjyske område. Oplæggene bliver samlet og udgivet i rækken HIKUIN i 2023.

ROCK I RIDDESALEN**Fredag 11. marts**

Til Rock i Riddersalen skruede museet op for musikken. Her gav duoen Møller & Skuldbøl rockkoncert med mulighed for at synge med på klassikere af Springsteen, Clapton, Dylan, C.V. Jørgensen, Allan Olsen, Lars HUG, TV2 med flere.

VIN PÅ SØNDERSKOV**20. - 21. maj**

I samarbejde med Vin for dig i Brørup afholdt museet over to dage Vin på Sønderkov. En af museets inspektører fortalte om vinens historie, og så var det muligt at få smagsprøver og et lækkert ostebord og at købe vine fra vinbønder fra hele Europa.

FORÅR I FOLKEHAVEN**Søndag 29. maj**

Igen havde publikum mulighed for at møde de frivillige i folkehaven og høre dem fortælle om arbejdet med haven og dens historie.

SØNDERSKOV REVISITED – KONCERT**Torsdag 16. juni**

En torsdag i midten af juni blev der opført noget ganske særligt på Sønderkov Herregård. De gamle stuer og haven var fyldt med lys, lyd og prægtige kostumer, da der, med sans for historien og herregården, blev opført

Der var Rock på Museet og klassisk musik med Sønderkov Revisited på Museet Sønderkov i 2022

dramatiske musikstykker. Musikken var skrevet specielt til herregårdens gamle stuer og smukke omgivelser; publikum blev taget med på en musikalsk rejse og fik en helt unik oplevelse.

PINSEGUDSTJENESTE

Mandag 6. juni

I samarbejde med Malt sogn blev friluftspinssegudstjeneste igen holdt på græsplænen foran museet. Årets prædikant var provst Peter Viuff.

EVENTYRETS DAG

Lørdag 18. juni

Prinsessedag og Ridderdag blev i 2022 afløst af Eventyrets dag. Her var der besøg af alverdens prinsesser, prinser, riddere, batmen, ninjæer, sommerfugle, feer, havfruer, katte og alle deres venner, forældre og bedsteforældre. Det var en dag fyldt med glimmer og skumsværd, perler og eventyr og fis og ballade i alle afskygninger.

På Eventyrets dag var herregården fuld af prinser og prinsesser.

ÅBEN BIGÅRD

Lørdag 18. juni

Traditionen tro blev der afholdt åben bigård i samarbejde med Malt Herreds Biavlerforening ved bålpladsen bag havehuset ved museet. Gæsterne hyggede sig med honningslyngning i bigården og ved bålet, hvor de lavede hyldeblomstpandekager sammen med museets naturvejleder.

SANKT HANSAFTEN

Torsdag 23. juni

Som tidligere år lagde museet hus/græsplæne til for hyggelig picnic på sydsiden af herregården. Fra klokken 18 var der tændt op i grillen for dem, der selv havde med. Klokken 20 blev bålet tændt, og der var båltale ved sognepræst Sidsel Keibel Blom, fællessang og musik.

HERREGÅRDENES DAG

Søndag 21. august

I forbindelse med Herregårdenes dag inviterede museet til to rundvisninger med titlerne "Thomas Juel – heksejæger, smed og adelsmand" samt "Kejsere og lejesvende". Begge dele afrundet med æbletærte anno 1648 og hvidvin; et trakterement fra Herregårdskælderen.

ROCK PÅ MUSEET

Søndag 27. august

I forbindelse med Trekantområdets Festuge slog Museet Sønderсков og Rytmisk Musik Vejen pjalterne sammen, og bød på tre gode koncerter. I Havestuen gav Peter

Apple Podcasts Preview

43 min

PLAY ▶

Sønderсков Den Hvide Dame

History

[Listen on Apple Podcasts ▶](#)

Ladefogeden rettede med dirrer over gårdsplassen imod ham. Han ladede skydevåbnet endnu på den bange mand – "klik". I ret var at se. Hun var forduffet som Sønderсков Herregård har lagt omkring den gamle bygning, væ Danmarkshistorien, men også g Velkommen til Sønderсков Herre

I 2022 blev der både lavet podcast og TV-udsendelse om spøgerier på herregården og i efterårsferien kunne man gå på opdagelse i det mørklagte museum.

Amtoft akustisk koncert med sangerinde, og i Riddersalen spillede rockbandene Red Relations og Skin Tuxedo. Uden for gav den argentinske duo ManoAmano et fantastisk show med humor, højde og svimmelhed og satte gang i vores smukke have.

HØSTFEST

Søndag 25. september

I 2022 blev museets Æblefestival og Høstfest slået sammen til en æblehøstfest. Da den løb af stablen søndag den 25. september, var der skruet op for en række aktiviteter for både børn og voksne. Der var bl.a. lokal rockmusik, ponyridning, æblekage-bagedyst og foredrag med Nikolaj Kirk, der fortalte gode historier fra Nak og Æd.

Pladsen på den anden side af vejen, overfor herregården, var fyldt med boder, der solgte mad og drikke, og der var hoppeborg og æbleskrællekonkurrence, og mulighed for at lave sin egen landarbejdermad - fra korn til færdig ret. Museets egen naturvejleder bød på naturvandring, og en af museets museumsinspektører sørgede for rundvisning på herregården. Som altid kunne man tage sine egne æbler med og moste dem på museets æblepresse.

DET MØRKE MUSEUM

Tirsdag 18. - søndag 23. oktober

I skolernes efterårsferie blev der slukket for lyset og blændet af for de store vinduer, så publikum kunne gå på

opdagelse i mørket. Museet arrangerede en skattejagt, hvor de besøgende med lommelygte løste opgaver i mørket og fandt det rigtige kodeord. Beslutningen om at slukke al belysning var både en måde at lade publikum opleve den gamle herregård fra en ny side og for at spare penge på grund af de tårnhøje priser på strøm.

BØRNEKULTUR PÅ TVÆRS

Onsdag 19. oktober

Igen i år var Vejen Lokalarkiv med til Børnekultur på Tværs i Vejen by. Arkivet bød på en børnevenlig skattejagt, hvor man fik en let introduktion til centrale dele af Vejens lokalhistorie. I løbet af den ca. 1,5-2 km lange gåtur blev man præsenteret for fortællingen om Vejen som stationsby, familien Lauridsen og de tidlige, store industrier som fx Alfa Margarine, Cikoriefabrikken eller Phønix Tagpap.

JUL PÅ SØNDERSKOV

Weekenden 3.-4. december

Igen kunne museets publikum sparke julen i gang med den helt rigtige stemning til Jul på Sønderkov. Alverdens smukke boder med specialvarer fyldte huset, og der var pyntet op på smukkeste vis.

Der var gratis ture med hestevogn, vaffelbagning på det gamle smedejernskomfur, og vridning og kogning af klejner. I herregårdsnissens hule blev der sunget julesange og læst historier højt, og på gårdspladsen kunne man

Årets Høstfest var en succes.

Flittige medarbejder
til Jul på Sønderkov.

snavs" og "sødkartoffelsnavs", som de besøgende kunne smage.

ÅBEN UDGRAVNING

Søndag 2. oktober

I begyndelsen af oktober var der igen gratis rundture med museets arkæologer. Denne gang ved Stavsager Høj nord for Fæsted. Udgravningen bød på spændende grøftanlæg, som på en eller anden måde kan knyttes til grave og til religiøse fester. Der er fundet huse af meget forskellig alder, og det ene er ret stort. Arkæologerne mener at have fundet stedet, hvor en brændt og ødelagt bronzeklædt vogn blev gemt i tiden omkring Kristi fødsel. Og måske er den vogn en del af årsagen til, at hele herredet kan have været knyttet til den førkristne frugtbarhedskult.

DIGITAL OG ANALOG EKSPONERING

SAMT MARKEDSFØRING

Den analoge presse omtalte Museet Sønderkov 47 gange i 2022. Men det var især på de digitale medier, at museet i 2022 havde et stærkt år. På Facebook var der 396.270 visninger i 2022 af opslag, annoncer, videoer osv. om Museet Sønderkov. Det er en stigning på 119,4 procent sammenlignet med 2021 og betyder, at museet er blevet dobbelt så synlige digitalt på et år. Også på Instagram er der sket en synlig vækst i 2022. 24.561 gange er profilen *sonderskovdk* blevet vist. Det er en stigning på 49,3% sammenlignet med 2021.

Den øgede digitale fremgang skyldes en strategi for produktionen af indhold til sociale medier (FB og Instagram) som har gjort det lettere for museet at ramme målgruppen skarpt. Derudover indtænkes sociale medier oftere ved planlægning af arrangementer og udstillinger. Det gav f.eks. en øget opmærksomhed på Pyrus-udstillingen, der åbnede i slutningen af oktober, men som blev forlænget pga. det høje antal besøgende.

Også på museets hjemmeside var der i 2022 en solid øgning i trafikken. Hjemmesiden havde i 2021 68.000 besøgende. I 2022 havde museets hjemmeside hele 107.462 besøgende. Det skyldes blandt andet at museets hjemmeside, løbende gennem 2022, er blevet SEO-optimeret. Helt lavpraktisk betyder det, at hjemmesiden er blevet lettere at finde på diverse søgemaskiner, for dem der måtte have interesse i museet.

Museet har også sigtet mod dagsaktuel formidling af nyere tid på Facebook og Instagram. Under den landsdækkende hedebløge sommeren 2022 brugte museet begivenheden som anledning til at formidle den lokale historie om is og ismejerier. Dette opslag blev krydret med nostalgiske sort/hvide-billeder fra Vejen Lokal Arkiv, hvilket gav en ekstra nuancering i formidlingen af historien online, som vi vil bestræbe os på at tage med videre i 2023.

Det lykkedes også at skabe en øget opmærksomhed om museet gennem podcast og tv-optagelser. Via Facebook blev der rakt ud til podcasten *Den Hvide Dame*, der omhandler danmarkshistoriens sagn og myter. Her blev Sønderkov Herregård omtalt i sit helt eget afsnit. Det kunne mærkes af frontpersonalet, der løbende fik spørgsmål til specifikke steder i huset, som havde været omtalt i podcasten. <https://podcasts.apple.com/dk/podcast/s%C3%B8nderskov/id1503971311?i=1000569863067> Podcasten *Den Hvide Dame* afledte også et besøg fra et Tv-hold. Tv2Nord besøgte i november 2022 museet med produktionen *Er Der Nogen?* Produktionsholdet formidlede husets historie gennem underholdning i den paranormale genre. Afsnittet løb over skærmen i starten af december, men er stadig være tilgængeligt på <https://play.tv2.dk/serie/er-der-nogen-tv2nord/9/soenderkov-slot-68c80200-f586-4d98-af33-8909a022ac7e>

Museets museumsinspektør og arkæolog, Lars Grundvad, var i 2022 med i Tv-serien "Gåden om Danmarks første konge" produceret for DR-TV. Lars var med i 2. episode af programmet, "På sporet af Thyra", hvor de arkæologiske fund fra bl.a. Fæsted viser, at der har været kongemagt i Danmark før Gorm den Gamle og Harald Blåtand. Du kan se episoden her: https://www.dr.dk/drtv/se/gaaden-om-danmarks-foerste-konge_-paa-spo-ret-afthyra_280405

Udgravninger og kapitel 8-arbejde

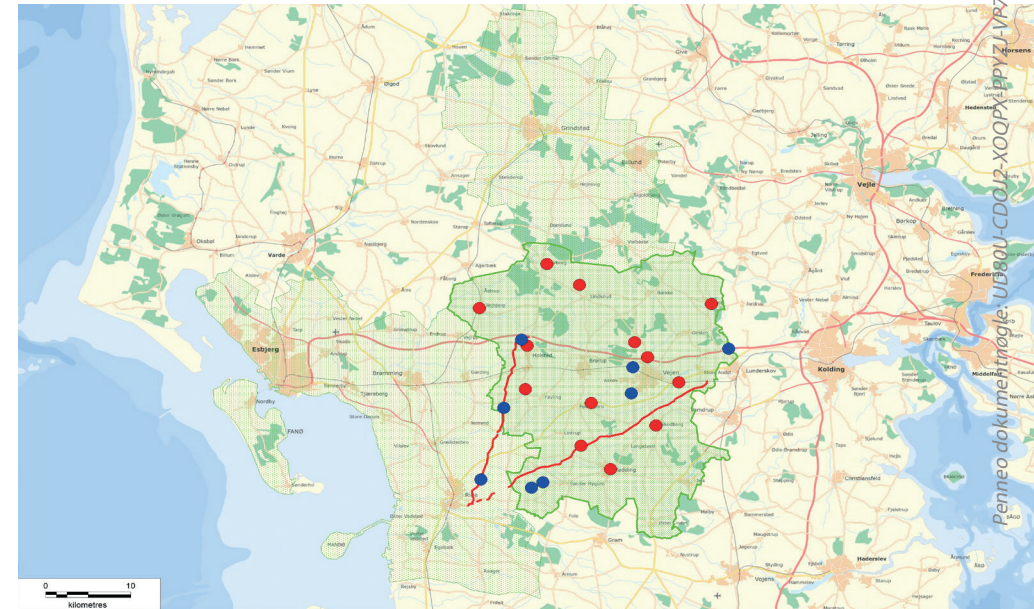
Igen i 2022 var der travl udgravningsaktivitet for Museet Sønderskovs arkæologer.

SLKS bevilgede i 2022 300.000 kroner til konservering af en andel af jernvåbnene af bronze fra det store våbendeponeringsfund, som blev gjort i forbindelse med udgravningerne i 2018 og 2019 ved Stavsager Høj tæt ved Fæsted. Nogle af våbnene kom med i udstillingen Slavevejen der åbende sommeren 2022 på museet.

Museet er, iht. Museumslovens kap. 8, forpligtet til at varetage screening af bygningssager for Vejen Kommune. Sagerne omfatter byggesager (byggesagstilladelser), tilladelser efter natur- og planloven, miljøgodkendelser, råstof sager, lokalplaner samt andre henvendelser i forbindelse med planlagt anlægs- og jordarbejde. I nogle af disse sager skal der tages stilling til, om skjulte fortidsminder berøres. Steder, hvor den arkivalske kontrol indikerer, at der kan være skjulte fortidsminder, bliver bygherren kontaktet, stedet besigtiget, og der vil evt. blive

foretaget en udgravning, også kaldet en forundersøgelse. I forbindelse med museets forpligtelse til at varetage museumslovens kapitel 8 i Vejen Kommune, gennemførte museet ni større forundersøgelser/overvågninger, otte egenbetalte forundersøgelser/overvågninger/besigtigelser og syv egentlige undersøgelser, hvoraf seks var bygherrefinansierede og to var finansieret af bevillinger fra Slots- og Kulturstyrelsen i 2021. Museet Sønderskov har i 2022 modtaget og screenet 1.181 sager, hvoraf 848 var indenfor arkæologiens område. Her blev der udarbejdet svar på 58 forespørgsler, vurderinger, udtalelser og høringsvar, inkl. syv skovrejsningssager.

Der var 333 kapitel 8-sager i 2022, som omhandlede nyere tid. Til disse indsendte museet kommentarer til 18 sager og gjorde indsigelse i tre tilfælde. En af disse sager fik museet. Museet har haft mulighed for at fotodokumentere ejendommene i alle sagerne. I ni sager har museet adviseret et lokalhistorisk arkiv om en snarlig nedrivning af en bygning i deres område.

Kortudsnit som viser, hvor museets arkæologer har foretaget udgravninger i 2022. De røde prikker markerer forundersøgelser. De blå prikker markerer egentlige undersøgelser/udgravninger.

Detektorfund

Museet Sønderkov registrerede ca. 125 metalfund i 2022. Fundene stammer primært fra de vanlige seks lokaliteter, hvoraf egnen omkring Fæsted og Harreby endnu fremstår som en primær leverandør af ekstraordinære metalfund. Dog skal en plads syd for Øster Lindet fremhæves ligesom en nyopdaget plads ved Skudstrup mark. Museet fik desuden igen tildelt midler fra SLKS til en udgravning af den detektorfundne lokalitet Stavsager Høj samt til udgravningen af et ædelmetalsdepot ved Fæsted toft. Ved Fæsted Toft blev en gravplads fra ældre jernalder (gen)opdaget. Vores viden om regionens udvikling styrkes således endnu meget af de fortsatte fund.

01 Museets arkæologer gennemførte i februar 2022 en udgravning af et 5500 m² stort areal syd for Askov. Der blev, allerede tilbage i 2014, lavet en forundersøgelse af det 23 ha store boligområde, som påviste bebyggelse på den sydlige del fra senneolitikum og ældre bronzealder (2300-1100 f.Kr.). Arealet ligger i et rigt kulturlandskab med bebyggelse og gravmonumenter fra disse århundreder af bondestenalderens slutfase og den efterfølgende bronzealder.

Udgravningen rummede to hustomter fra stenalderens slutning og ældre bronzealder (ca. 2300-1700 f.Kr.) og seks langhuse fra ældre bronzealder (900-1100). Ældst var et toskibet hus med forsænket gulv og et toskibet væggrøftshus med treskibede elementer. Fra ældre

bronzealder fremkom der seks treskibede bulvægshuse, hvor to kan betegnes som monumentale med dimensioner på 44,5 x 8 m og 38 x 8 m. Vægstolpehullerne i disse langhuse fra ældre bronzealder rummede bl.a. velbevarede spor efter dobbeltstolper i vægstolpehullerne, noget der vidner om konstruktioner med bulvægge.

→HBV 1490

Kongeegen Felt A, Vejen Syd, bebyggelse fra senneolitikum, ældre og yngre bronzealder.

02 Hen over foråret udgravede museets arkæologer den sidste del af en rækkelandsby fra ældre romersk jernalder (50 f.Kr. – 175 e.Kr.) ved Vejen Vestermark. På den 8000 m² store udgravning blev der udskilt spor af minimum 66 konstruktioner omfattende langhuse, økonomibygninger og hegn, som indgik i 15-20 gårdsanlæg. Nogle af disse gårde blev allerede delvist påvist i forbindelse med undersøgelser i 1992 og 2009, mens resten var hidtil ukendte gårdsanlæg. Størstedelen af konstruktionerne og gårdene er flerfasede, og dette fortæller om et område, hvor det var populært at bosætte sig igennem ældre romersk jernalder.

Med de samlede resultater fra de tidligere undersøgelser i området, har vi nu mulighed for at følge de bebyggelsesmæssige og arkitektoniske udviklinger gennem hele den romerske jernalder (50 f.Kr. – 375 e.Kr.) ved Vejen Vestermark.

→HBV 1340

Lille Skovgård etape VI, Vejen Vestermark, ældre og yngre romersk jernalder.

03 Museet lavede i 2022 forundersøgelser forud for nedgravningen af to 150 kV kabler som en del af Energinets omfattende opgradering af elnettet i Sydvestjylland. Over vinteren færdiggjorde museet forundersøgelser af et 32 km langt tracé mellem Ribe og Andst, som blev påbegyndt i efteråret 2021. Forekomsten af fortidsminder var ret begrænset, men der var alligevel spor af bebyggelse fra fire hidtil ukendte romerske jernalder-lokaliteter syd for Kongeåen ved Fæsted, Hjerting, Skodborg og Skudstrup.

I foråret til efteråret lavede museet en forundersøgelse af et 24 km langt tracé mellem Ribe og Holsted. Her fremkom væsentlige levn på tre lokaliteter; ved Møgeltud, Plovsvad og Højrupgård, som resulterede i egentlige undersøgelser.

→HBV 1840 og SJM 968

Ribe – Andst og Ribe Holsted, 150 kV kabelanlæg for Energinet.

Pragtfibel i guld fundet ved Fæsted.

04 På en lavtliggende strækning i Kalvslund sogn fandt museets arkæologer en bronzealderbebyggelse, der lå på et sandet næs omgivet af vådområder, hvor Hjortvad Å løber 350 m længere mod øst. Aktivitetssporene, som blev fundet i forbindelse med 150 kV-kabelstrækningen fra Ribe til Holsted (SJM 968) og bestod af gruber og stolpehuller, dannede otte klynger, hvor der med sikkerhed kunne udskilles hustomter i fire af klyngerne. Det handler om fire treskibede hustomter med og uden bevaret vægforløb, fra hhv. ældre og yngre bronzealder. Keramikken fra nogle få af de i alt 38 gruber peger ligeledes på både ældre og yngre bronzealder, om end mængden af genstandsfund på lokaliteten var meget sparsom.

Mest bemærkelsesværdig ved udgravningen var gavlen af et bulvægshus, som med sin bredde på ni meter antyder endnu et eksempel på den ældre bronzealders monumentale husbyggeri. Ca. to km nordøst for stedet, ligeledes ved Hjortvad Å, er der identificeret et stort bulvægshus ud fra luftfotos i 1990'erne. Dette langhus har en lignende bredde, og har været omtrent 48 m langt. Således er der begrundet antagelse om, at vestgavlen fra Møgeltud repræsenterer et hus med en længde på mindst 40 m og dermed et gulvfladeareal på minimum 360 m².

→SJM 1183

Møgeltud, Kalvslund, bebyggelse fra bronzealderen.

05 I forbindelse med 150 kV-kabelstrækningen fra Ribe til Holsted (SJM 968) undersøgte museets arkæologer dele af syv treskibede langhuse fra yngre romersk og/eller germansk jernalder (ca. 200-500 e.Kr.). Bopladsen er placeret lige nord for et vadested over Stenderup bæk. Området omkring pladsen har hidtil været relativt arkæologisk ukendt, udover nogle gravhøje og enkeltfund. Foruden fundene i det syv meter brede tracé, blev der også observeret afgrødespor på et luftfoto, hvor to langhuse kunne ses vest for tracéet. Det tyder på, at der er tale om en boplads af større skala.

→SJM 1121

Plovsvad, Stenderup, bebyggelse fra yngre romersk/ældre germansk jernalder

06 Syd for Holsteds motorvejsafkørsel undersøgte museets arkæologer en del af et gårdanlæg, der typologisk dateres til overgangen mellem førromersk og romersk jernalder. Dette var også i forbindelse med Energinets nedgravning af 150 kV-kabler. Der var tale om tre treskibede langhuse, hvoraf et har båseskillerum samt en enkelt firestolpekonstruktion. Hegnsgrøfter vest og øst for husene var bevaret, med spor efter to faser af grøften, samt en indgang til gårdspladsen mod vest. Gården er sandsynligvis samtidig med den kendte indhegnede landsby, som blev undersøgt ved Holsteds motorvejsafkørsel i 1990'erne.

→SJM 1211

Højrupgård, Holsted, bebyggelse fra sen førromersk jernalder.

07 I maj blev det atter nødvendigt at rykke ud på lokaliteten Kildegård ved Gejsing, lige nord for E20-motorvejen, da Energinet skulle udvide et arbejdsområde i forbindelse med Baltic Pipe's naturgasledningsprojekt. Museet har tidligere foretaget undersøgelser af middelalderbebyggelse i forbindelse med projektet i 2020, og undersøgelsen i 2022 påviste, at bebyggelsen fortsatte mod nord. Museets arkæologer afdækkede et areal på ca. 3.000 m² med spor efter endnu tre middelalderlige langhuse, hvor de to mest velbevarede også var etskibede og havde udskudsforløb. Omtrent 10 meter nord for disse huse blev der fundet en skelgrøft, der optræder på historiske kort.

→HBV 1830

Kildegård, Gejsing, bebyggelse fra middelalder.

08 Museets arkæologer udgravede i 2022, med økonomisk støtte fra Slots- og Kulturstyrelsen det foreløbigt sidste felt på den dyrkningstruede lokalitet Stavsager Høj ved Fæsted. Udgravningen omfattede ca. 1.500 m² og afslørede den nordlige afgrænsning af det store kulturlag, der kendetegner pladsen.

Afgrænsningen havde i form af to grøftanlæg, som kan

dateres til bronzealderen, en flerfaset hustomt fra sen førromersk jernalder (ca. 200-50 f.kr.), samt en yngre flerfaset tomt, der dateres til yngre romersk jernalder eller ældre germansk jernalder (ca. 200-550 e.Kr.).

I en fase af det førromerske byggeri blev der fundet større fragmenter fra hjulringe tilhørende en pragtvogn af Dejbjerg-typen. Et af udgravningens mål var netop at eftersøge og undersøge en sådan kontekst. På stedet blev der desuden fundet delvist bevarede, formodede gulvlag, hvorfra der er udtaget omfattende prøvemateriale til naturvidenskabelige undersøgelser.

Generelt blev der fundet færre metalfund end ved de foregående udgravningskampagner ved Stavsager Høj. Årsagen hertil er, at muldjorden allerede blev delvist undersøgt i december 2019. Med den forståelse vi har af lokaliteten, mangler vi nu kun at finde den nordlige afslutning på den kogegrubegrøft, der har løbet fra syd mod nord og vest om Stavsager Høj. Grøften er ikke umiddelbart truet af landbrug, derfor skal der søges efter den senere.

→HBV 1698

Stavsager Høj, Fæsted, bronzealder og jernalder.

09

I september foretog museet en undersøgelse af et mindre areal lige vest for Fæsted, hvor der i forvejen kendtes flere detektorfund; f.eks. en flot guldbrakteat, en lille, rund,

tynd guldplade, der er forsynet med en øsken, så den kan bæres i en snor eller kæde. Der er tidligere fundet urnegrave på arealet, deriblandt en delvist opløjet, som blev opdaget med metaldetektor i 2019. Under en arkæologisk forundersøgelse i 2021 fremkom dertil to meget dårligt bevarede urnegrave, og det blev derfor tolket, at gravpladsen var næsten bortpløjet. Museet søgte midler hos Slots- og Kulturstyrelsen til en redningsundersøgelse af muldlaget, da der bl.a. på grund af brakteaten var en forventning om et ædelmetaldepot på stedet.

Museets undersøgelse afslørede lidt uventet, at der endnu fandtes en gravplads på stedet. I alt blev der udgravet otte urnebegravelser og syv brandpletgrave. Bevaringsforholdene af gravene varierede, og pladsen var tydeligvis truet af dyrkning. Af denne årsag har Slots- og Kulturstyrelsen bevilliget midler til at friholde gravpladsen fra dyrkning samt til at få den udgravet i 2023. At der også kunne findes flere genstande tilhørende skattefundet, blev pludseligt næsten sekundært, men ikke desto mindre er det bemærkelsesværdigt, at Fæsted nu har vist sig at huse endnu et skattefund – denne gang dateret til slutningen af ældre germansk jernalder.

→HBV 1780

Fæsted Toft, germanertidsskat samt urnegravplads fra ældre romersk jernalder.

HBV 1698 Stavsager Høj, Fæsted, bronzealder og jernalder.

Urne udgravet ved Fæsted toft.

Natur- og Kulturskolen

2022 har været et fint år på Natur- og Kulturskolen. Der er stadig ikke helt fuldt blus på læringsforløb på skolerne eller i daginstitutionerne. Det sidste har noget at gøre med, at der er projektansat en naturvejleder i Vejen Kommunes daginstitutioner og indskolingen, som nu varetager dette område.

NATURSKOLEN

Til gengæld har der været en lille stigning i efterspørgslen på de lidt længere forløb, (temaforløb i naturfag); særlig for skolerne. De har et ønske om, at man kommer længere ind i emnerne, og at eleverne får en bredere forståelse af et givent emne. Skolerne har taget godt imod emner som VILD MAD og naturvidenskaben. Der er øget fokus på bæredygtighed, og f.eks. det at sanke noget af sin mad i naturen er blevet populært. Dermed har naturvejlederen også kunnet snakke om bæredygtighed, biodiversitet og det, at vi er midt i en global miljøkrise, hvor alle skal hjælpe til på den ene eller anden måde. Efterspørgslen efter

denne type forløb vil forventeligt stige i kommende år, da der er øget fokus på netop dette i samfundet omkring os.

Disse forløb er meget spændende, og de efterspørges af både Vejen Kommunes undervisere og ikke mindst af diverse firmaer, både lokale og regionale, der ønsker en anderledes form for teambuilding i naturen.

Eventyrets dag i 2022 var velbesøgt, og på samme dag var der Åben Skolebigård, hvor næsten 100 voksne og børn deltog. En fantastisk dag, hvor vi fik vist Herregården Sønderskov frem på smukkeste vis. I august 2022 var naturvejlederen med til Høstfest (der før gik under navnet Æblefestival). Høstfesten indeholder nu en hel palet af aktiviteter, med oplæg af kendisser, og musik på pladsen, er det blevet et spændende event, der trækker mange gæster.

Naturvejlederen har en del betalingsarrangementer for bl.a. firmaer og nabokommunerne, som hyrer naturvejlederen ind som oplægsholder eller guide. I løbet af 2022 har museets naturvejleder stået for alt fra en tur med Bil-

lund Kommune og VILD MAD langs åen til teambuilding for en flok ingeniører fra LEGO.

Teambuilding – museet naturvejleder tilbyder også forløb for grupper der ønsker en naturoplevelse.

Alt dette er med til at sætte Museet Sønderkov og naturvejlederen på landkortet. Der er mange, der vil "lege med" og denne synergi og dynamik skal vi holde i gang. Vi er kendt for vores stærkt faglige og kompetente formidling, uanset om vi er på Sønderkov Herregård eller ude i landet. Vi skal blive ved med at dele ud af vores store viden om kultur- og naturhistorie og videnskaben bag; som f.eks. da museets naturvejleder var oplægsholder på BigBang, landets største festival i naturvidenskabens tegn i Odense.

På de almindelige ture og arrangementer er der traditionen tro brølet efter hjorte, samlet svampe, lavet bjesk og bitter, og biernes verden er vist frem for de interesserede familier. Der er et stigende besøgstal til flere af arrangementerne, her efter Coronaens indtog. Ikke mindst pga. Museet Sønderkovs nye hjemmeside, og brugen af Facebook, hvor vores gæster bl.a. roser os for arrangementerne og events. Der er periodevis meget travlt, men så er der heldigvis også perioder, hvor der er tid til at planlægge og afrapportere. Vi har i 2022 fået en ny forvalter, som har hænder og hovedet rigtigt skruet på og det har lettet mange opgaver, som tidligere har ligget hos naturvejlederen.

SAM M.B. SØRENSEN

Naturvejleder/drift/IT

KULTURSKOLEN

I 2022 har Museet Sønderkov fortsat arbejdet med skoleforløbet Dannelsestornyster i regi af Vejen Kommune. Kommunens afdeling for Skoler, kultur og fritid er tovholder for projektet, som er rettet mod alle kommunens skolebørn:

"Alle kommunens børn i dagtilbud og skole får systematisk kulturelle og dannende oplevelser, hvor de er aktive medskabere af kultur i deres øjenhøjde."

Gennem dannelsestornystret skal børnene gøres bevidste om deres egne kultur, historie og værdier, og få adgang til en kreativ verden, med succeser, uanset, hvordan de klarer sig i andre skolefag.

Museet Sønderkov blev inviteret med i arbejdsgruppen sammen med kommunens øvrige kommunalt støttede kulturinstitutioner og arbejder i 2023 videre med projektet.

Det er planen, at Museet Sønderkov vil udbyde et tilbud til kommunens 8. klasser med udgangspunkt i Skibelund Krat, hvor kampen for genforeningen, højskolerne og demokratiet er i fokus. I løbet af foråret 2023 skal tilbuddet kvalificeres yderligere med input fra folkeskolelærere, og derefter skal det afprøves.

Museets kulturskole har igen i 2022 haft omvisninger og arrangementer for børn og unge.

NICK SCHAADT

Museumsinspektør

Samlingerne

Et af museets fokusområder er at sikre museets genstandssamling og sørge for tilfredsstillende magasinfaciliteter. I året der er gået, er der blevet arbejdet med udflytning av genstande til bedre magasinforhold. Det store arbejde med at registrere, konservere og digitalisere museets samlinger blev videreført.

Det originale portræt af Maren Momsen, som museet indtil da kun havde haft som en kopi, blev i 2022 tilbudt museet. Det takkede museet naturligvis ja til, og nu hænger Maren Momsen i vores røde stue. Maren Momsen var "stammomeren" til Momsen-slægten på Sønderskov og Skovlyst. Ellers modtog museet primært tekstiler i 2022.

Bevaring

Museets genstande opbevares i de Fælles Museumsmagasiner ved Konserveringscentret i Vejle samt i magasin hos Sydvestjyske Museer i Ribe og opbevares derfor under de bedst opnåelige forhold. Desuden har museet et velfungerende kompaktmagasin i Kartoffelhuset på herregården. Museet flytter løbende genstande til

Konserveringscenter Vejles Fælles Museumsmagasiner for at frigøre plads i eget magasin.

Registrering

Museets samlinger er registreret i museernes registreringssystem SARA. I 2022 har museet registreret 168 genstande for nyere tid, primært tekstiler.

I 2022 fortsatte museet med at udskille genstande, der over en årrække er blevet indstillet til kassation.

Der er forskellige begrundelser for de enkelte genstandes kassation: det kan være en kombination af manglende viden om, hvor genstandene stammer fra, og hvad de har været brugt til, dårlig stand eller, at andre museer har bedre eksempler på samme genstande. Det er en større proces, hvor kassationen af genstande skal godkendes af Slots- og Kulturstyrelsen. Desuden skal genstandene tilbydes giver, hvis en sådan findes. Derefter skal andre museer have muligheden for at inddrage genstandene i deres samlinger. Den første runde af udskillelseslister er sendt rundt til landets statsanerkendte museer, og skal nu videre til Slots- og Kulturstyrelsen.

Fotografiet til venstre viser Maren Momsen i Den Røde Stue på herregården. Neden under ses det originale maleri af Maren Momsen.

I løbet af 2022 er arbejdet med at registrere en stor samling fra Gudrun Andreasen fortsat skredet fremad. Registreringen foretages af mag.art. etnolog Kirsten Rykind-Eriksen, som er frivillig på museet og bidrager med sin meget store viden på området.

NICK SCHAADT

Museumsinspektør og samlingsansvarlig

Vejen Lokalarkiv

På Vejen Lokalarkiv skete der en hel del i 2022. Det kunne mærkes, at Coronaen ikke længere holdt på os. Det blev et år med udstillinger, et boost for registreringen, forbedrede digitale forhold og generelt meget stor aktivitet!

Registrering

Arkivet er nået langt med registrering i 2022. Dette skyldes, ikke mindst, at flere frivillige er begyndt på forskellige registreringsopgaver. I skrivende stund er vi oppe på omkring seks-syv frivillige og en praktikant, der laver decideret registrering i Arkibas5, foruden det ansatte personale. Det betyder, at der bliver registreret en væsentlig større mængde ved udgangen af 2022, end da året startede.

I 2022 har arkivet bl.a., som planlagt, opstartet genregistreringen af det vigtige Estrup Godsarkiv. Vi fik gennemgået arkivets gruppebilleder på www.arkiv.dk og fik tagget de kendte ansigter, som var registreret i arkivets analoge mapper. I 2022 blev omkring 3.000 billeder uploadet og gjort offentligt tilgængelige på www.arkiv.dk. Arkivet har også i år fået færdigregistreret sportsarkivet fra Freddy

Karstensen, hvor over 13.000 artikler er blevet registreret. Det er en ypperlig indgang til 70 års lokal sportshistorie, som nu er tilgængelig for brugerne på www.arkiv.dk. Endelig er vi, som planlagt, begyndt at få frivillige til at arbejde med at scanne og uploade billeder, i stedet for blot at scanne.

Indsamling

I 2022 er der arbejdet med udskillelsen af Gesten Arkiv fra Vejen Lokalarkiv fortsat. Arbejdet er i store træk gennemført, men vi støder dog af og til på arkivalier, som også skulle være sendt til Gesten. Endelig er den passive indsamling fortsat og med fornyet styrke I 2022 har arkivet haft et meget stort antal indleveringer, ikke kun sammenlignet med Corona-tiden 2020-2021, men også sammenlignet med årene før. Over 55 indleveringer er det blevet til.

Postkort forestillende Estrup Herregård i starten af 1900-tallet.

Frivillige

De frivillige har modtaget tilbud om uddannelse i Arkibas i 2022, og arkivet vil fortsat tilbyde de frivillig relevant uddannelse til dem. Arkivet afventer en fast aftale med Vejen Lokalhistorisk Forening. Processen har stået på hold i 2022, men vi forventer at fortsætte i 2023.

Formidlingsarbejdet

I 2022 fik vi sat to udstillinger op. Udstillingen om Peder Lauridsen kom til at stå på Vejen Bibliotek, og vi vurderer, at der har været omkring 800 besøgende. Den anden udstilling var Askov i Fotografi, som står på kornloftet på Sønderskov. Her var formålet at benytte nogle af de fantastiske glaspladenegativer fra Askov og synliggøre noget af det usynlige arbejde, vi laver. Vi forsøgte os med at lancere nogle byvandring til Open By Night, men konstaterede, at det ikke var det rigtige tidspunkt at gøre det. Det overvejes derfor om man skal lave nogle særskilte ture, som så bliver annonceret lokalt. Desuden deltog vi i igen i år i Børnekulturdagen, hvor vi måtte konkludere, at der desværre ikke kom så mange børn som i 2021.

IT og digitalt

Arkivet har rykket sig en del på dette område i 2022. Som udgangspunkt har arkivet fået et bedre internet med en mere stabil forbindelse og en ny printer. I 2022 blev digitalisering af sognerådsprotokollerne fra Vejen-Læborg kommune påbegyndt, efter at arkivleder Christian D. Rasmussen har været på kursus i OCR-programmet Transkribus. Programmet excellerer i at kunne læse

håndskreven, gotisk skrift og omdanne det til en søgbar pdf. Desuden har vi lagt en masse kræfter i at oplære vores frivillige i at arbejde digitalt. Desuden har arkivet modtaget midler fra Ingrid og Peder Juul Henriksens Mindelegat til at kunne erhverve en fotografisk IRIScan Desk 6 Business A3 Document Scanner til at digitalisere større og ældre protokoller og bøger, som ikke kan tåle at blive åbnet helt op.

Personale og administration

På personalefronten har vi taget hul på moduluddannelsen for både arkivassistent Lena Brønd og arkivleder Christian D. Rasmussen. Lena har været på modul 1 og Christian har været på Modul 1 og 5.

Endelig har vi konstateret, at det har været svært at komme igennem med arkivets budskab om nye lokaler. Derfor forbereder arkivet en plan for et mere permanent ophold i de nuværende lokaler. Denne plan forelægges museets ledelse primo 2023 for at blive gennemført i løbet af året. Planen skal være med til at opgradere de nuværende rammer, så de rent arkivfagligt og arbejdsmiljømæssigt lever op til kravene.

Siden 2020 har museets museumsinspektør Christian D. Rasmussen og Nick Schaadt skiftevis haft vagter på arkivet, mandag og tirsdag, når arkivet er åbent. Tanken har været, at det er en fordel, at ikke kun en af museets inspektører er fortrolig med arbejdet på arkivet. Derfor har også begge inspektører taget kurser, der gør dem skikket

til arkivarbejdet. Nu er det alligevel besluttet, at Christian, som siden han begyndte på museet i 2020 har været arkivleder i Vejen, er den af museets inspektører der tager vagterne på arkivet.

Forhold udadtil

Som arkivar på det eneste professionelt drevne arkiv i kommunen sidder arkivleder Christian D. Rasmussen i forretningsudvalget i Arkivrådet i Vejen Kommune. I oktober 2022 fik vi langt om længe mulighed for at mødes med både forretningsudvalget og arkivrådet. Det gjorde det klart, at der er en forventning om, at Vejen Lokalarkiv kan gå foran som det gode eksempel og muligvis hjælpe de andre lokalarkiver i kommunen med visse projekter.

2023

Når vi ser fremad, så venter der et spændende år foran os. De ekstra kræfter på registreringsområdet skal bruges, og vi skal bl.a. have genregistreret arkivets enorme samling af erindringer samt Besættelsesarkivet. Der skal udarbejdes en plan for arkivets fysiske rammer, der trænger til en opgradering, og så skal vi gøre klar til Vejens 150-års jubilæum som stationsby i 2024. Hvor 2022 i den grad var et år med stor aktivitet på arkivet, så forventer vi, at det kommende år bliver mindst lige så fyldt med interessante opgaver og nye tiltag. Stor tak til alle der var med i 2022, vi håber at se jer i igen 2023.

CHRISTAN D. RASMUSSEN

Museumsinspektør og arkivleder for Vejen Lokalarkiv

Frivillige og Museumsforeningen

Også i 2022 har museet nydt godt af den lokale opbakning og de omkring 80 frivillige, som har sørget for at løfte vigtige dele af museets virke.

Gruppen af frivillige kan deles i to. De faste frivillige medarbejdere, som er tilknyttet en arbejdsgruppe, og som kommer regelmæssigt på museet, og den store gruppe af frivillige, som træder til ved store arrangementer. De faste frivillige bliver hvert år inviteret med på en heldagsudflugt med rundvisning og bespisning.

Årets frivilligudflugt 2022 gik med en buslast frivillige og ansatte ved museet til Vejle. Første stop var Konserveringscenter Vejle, hvor størstedelen af museets genstande er opbevaret. Her viste direktør Lise Ræder og konservator Michael Højlund rundt i det store, moderne magasin og fortalte om konserveringsmetoder. Frokosten blev indtaget på Hopballe Mølle, inden færden gik videre til udstillingen Magt og guld – Vikinger i øst. Museumsinspektør Charlotta Lindblom viste rundt og fortalte engagerende om denne samlede fortælling om Harald Blåtands magt.

Jens Johansen og Arne Jensen valgte at stoppe efter 25 år i smedjen på Museet Sønderkov sidst i april 2022. De to smede har gennem årene skabt fantastiske resultater både inde og ude på Museet Sønderkov, hvor deres arbejde vil kunne ses de næste mange år. Sidenhen har Jens valgt at komme tilbage, og der er kommet en ny frivillig smed, Villy Hjort Sørensen, med på holdet.

Smedene har skabt både lågerne til Folkehaven, rosenespalieret, gelændere, "kvindekniive," bæltespænder og spiraler mm. i den gamle esse.

I 2022 blev det samlede haveanlæg rundt om Sønderkov Herregård kåret til at være en af Danmarks mest betydningsfulde historiske haver af have- og landskabsudvalget i Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur. Haveanlægget fremstod som meget oplejet, da hovedbygningen blev sat i stand i perioden 1986 til 1992. Ved istandsættelsen valgte man at fastholde de eksisterende strukturer af haveanlægget, med voldgrav, lille parkareal og parterreafrsnit syd for voldgraven. Til havens istandsættelse og fortsatte pleje var der i denne periode

Folkehavens frivillige med prisen fra Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur.

stor lokal interesse og der blev oprettet en frivillig arbejdsgruppe, "Sønderkov Folkehaven", der fik til opgave at pleje den genanlagte køkken- og urtehave samt prydhaven øst for hovedbygningen. Museet har også en gruppe frivillige hovbønder, som holder det store haveanlæg fint.

I forbindelse med 400-års jubilæet for hovedbygningens opførelse blev der afholdt et seminar i 2021, hvor Landskabsarkitekt MDL Kirsten Lund-Andersen, holdt et oplæg om Sønderskovs Folkehøve, hvor hun fremhævede Folkehøvens betydning som en af landets mest betydningsfulde historiske haver.

I dag er arbejdsgruppen for Folkehøven stadig aktiv, og museet er meget glade for det store stykke arbejde de lægger i at pleje haven og formidle dens historie. Det diplom som Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur har givet museet skal ses som et skulderklap til de mange frivillige, der gennem årene har lagt tid og kræfter for, at haven kan bestå i sin fordums pragt.

Museumsinspektør for Nyere Tid, Nick Schaadt, er tovholder for frivilligrupperne. Hver anden måned bestræber museet sig på at afholde møde i Herregårdscafeen med de frivillige kustoder, og nogle fra museets personale, over en kop kaffe og kage. Formålet med møderne er at klæde kustoderne godt på, så de ved, hvad der sker i huset, får viden om de sidste nye udstillinger og ved hvad museets personale går og laver.

Arbejdsgrupperne af frivillige medarbejdere på Museet Sønderskov er følgende:

- Kustodegruppen, som varetager kustodevagter og passer butikken i weekender, helligdage og evt. under ferier og fridage.

- Hovbønderne, som hjælper med til at passe museets udearealer.
- Havegruppen, som står for driften af Sønderskovs Folkehøve – en rekonstruktion af en herregårds køkkenhøve fra slutningen af 1700-tallet.
- Omvisere, som påtager sig omvisninger på museet uden for den ordinære åbningstid.
- Smedene, der bemande den gamle smedje, laver reparationsarbejde og fremstiller genstande til salg i museets butik.

EN STOR TAK FOR INDSATSEN OG DET GODE SAMARBEJDE TIL:

Kustoder og omvisere:

Bent Christensen
 Birthe Pedersen
 Cecilie Svane
 Connie Lystlund
 Dorthe Dideriksen
 Ellen Bøttiger
 Else B. Nielsen
 Hanne Kullen Hansen
 Helene Koed
 Isabella Svane
 Jørgen Søndergård Jørgensen
 Karen Thygesen
 Kenneth Berndt Kruhl
 Lene Pedersen
 Lis Andersen

Margit Marie Petersen
 Niels Rasmussen
 Svend Erik Jessen
 Svend Pedersen
 Vera Gejl
 Vibeke Lyngby
 Victoria Sæberg Svane

Folkehøvegruppen:

Ann Ewertsen Nissen
 Astrid Jørgensen
 Florentina Minescu
 Gigi Minescu
 Heidi Lorentsen
 Irene Hansen
 Karen Rasmussen og Niels Rasmussen
 Karen Sørensen
 Kirsten Fievé Andersen og Kim Andersen
 Lilly Christensen og Erling Christensen
 Margit Andersen og Kristian Andersen
 Matilde Olesen
 Theresa Klingenberg Nielsen

Hovbønder og biavlere:

Egon Kristensen
 Hans Thonesen
 Henning Jørgensen
 Ib Vester
 Niels Holger Hansen

Peder Håhr Bruun
 Peder Chr. Jensen
 Ejvind Andersen (biavler)
 Lars Christensen (biavler)

Smedegruppen:

Carsten Støier Snor
 Jens Johansen
 Svend Arne Jensen
 Villy Hjort Sørensen

Arrangementsfrivillige:

Agnes Warncke Petersen
 Ane Friis Nielsen
 Anne Sofie Kjær
 Arne Holm Petersen
 Chrissie Anghna Lea Kjær
 Conni Evelyn Rann
 Eva Baagø
 Inga Kristensen
 Ingrid Beck
 Jeppe Høll Nielsen
 Kamma Sørensen
 Karl-Egon Klockmann
 Kristian Rugberg
 Lisbeth Warming
 Lise Mortensen
 Maria Mortensen
 Sara W. Jensen

Flemming Knudsen
Sanne Bjørn
Søren Thomsen

Frivillige fra Lokalkivet Vejen

Egon Dall Jørgensen
Erna Andersen
Henrik Skovgård
John Kristensen
Karl-Egon Klockmann
Leif Meineche
Marianne Kjær Nielsen
Niels Mortensen
Søren Peter Knudsen Borg
Tove Nielsen

MUSEUMSFORENINGEN

Museumsforeningen Sønderkov blev stiftet i 1979 med det formål at oprette og drive et statsanerkendt kulturhistorisk museum med professionel ledelse i samarbejde med frivillige.

Året 2022 har for Museumsforeningen været præget af vedtægtsændringer. I forbindelse med sidste kvalitetsvurdering af Museet Sønderkov, pålagde Slots- og Kulturstyrelsen museet at udskille Museumsforeningens bestyrelse fra museets bestyrelse således, at den juridi-

ske tilknytning mellem de to dermed ophørte. Museets bevillinger afhænger af, at museet lever op til dette krav om adskillelse af museets og støtteforeningens bestyrelse.

I foråret blev således nye vedtægter for museet godkendt af museets bestyrelse, af Vejen Kommune samt Slots- og Kulturstyrelsen.

I forbindelse med vedtægtsændringerne og med aflysning af en række arrangementer i forbindelse med Covid-19, har Museumsforeningen ligget i dvale et par år. Nu ser museet frem til en revitalisering af foreningen. I foråret 2023 vil der indkaldes til generalforsamling, hvor reviderede vedtægter for foreningen skal vedtages og en ny bestyrelse skal vælges.

Pr. 31. december 2021 havde Museumsforeningen Sønderkov 177 medlemmer, heraf 78 enkeltmedlemmer, 98 dobbeltmedlemskaber og et institutionsmedlem. Som medlem af Museumsforeningen får man 10 % i rabat på indkøb i museets butik, gratis adgang til museet på hverdage og 50% i rabat på entreen ved særarrangementer. Kontingentet er 150 kr. for enkeltmedlemskaber og 200 kr. for dobbeltmedlemskaber.

Årets frivilligudflugt gik til Konserveringscenter Vejle.

Organisation og administration

PERSONALE

I forbindelse med museets vedtægtsændringer bortfaldt opgaverne med at servicere medlemmerne af Museumsforeningen Sønderskov, med udsendelse af Museumsavis, opkrævninger af medlemsafgift og udsendelse af medlemskort og opdatering af medlemslister, fra museets sekretærstilling. Og da museet står over for stærkt øgede udgifter til el har museets ledelse set sig nødsaget til at nedlægge museets sekretærstilling. Museet sender en stor tak til Lotte Andreasen, som har bestridt stillingen de sidste godt tre år.

I 2022 valgte Flemming Schmidt at gå på pension efter vel otte år som pedel for Museet Sønderskov. Hans afløser blev Morten Sørensen, som har baggrund som snedker og som i mange år har arbejdet med bevaringsværdige og fredede bygninger. Vi benytter hermed anledningen til at sige tak for indsatsen til Flemming og velkommen ombord til Morten.

Museet prioriterede i 2022 at ansætte en kommunikationsmedarbejder på deltid. Emma Kirstine Kejser, der er

uddannet journalist, blev fortrolig med museets kommunikationsopgaver gennem praktik og sidenhen løntilskud. I efteråret blev hun ansat 20 timer om ugen med arbejdsopgaver indenfor markedsføring, grafisk opsætning af plakater og opslag på hjemmeside og SoMe og med pressemeddelelser. Hun aflaster dermed museets inspektører, som således vil fokusere på de museumsfaglige opgaver. Emma arbejder også med at tiltrække sponsorer til museet.

I år har en flok af museets medarbejdere taget introkursus i genoplivning i regi af Hjerteforeningen. Dette bl.a. med tanke på, at museet har mange ældre gæster.

Ledelse

Anne Cathrine Lorentzen, museumsleder

Nyere Tid

Christian Ditlev Rasmussen, museumsinspektør
nyere tid Michael Skøtt, registreringsassistent
Nick Schaadt, museumsinspektør nyere tid

Arkæologi

Anne-Mette Jørgensen, museumsinspektør
Lars Grundvad Nielsen, museumsinspektør
Martin Egelund Poulsen, museumsinspektør
Scott Dollar, museumsinspektør
Silja Christensen, museumsinspektør

Naturskolen

Sam Bøgesgaard Sørensen, naturvejleder

Teknisk-, administrativt personale

Emma Kejser, kommunikationsmedarbejder
Flemming Schmidt, pedel
Ida Knudsen, bogholder
Joan Lindberg, museumsassistent
Lotte Andreasen, museumsassistent/sekretær
Morten Sørensen, forvalter
Razija Zvonic, rengøringsassistent
Sam Bøgesgaard Sørensen, IT, drift
Søren Krabbenhøft, pedelmedhjælper

Vejen Lokalhistorisk arkiv

Christian Ditlev Rasmussen, arkivleder

Lena Brønd, arkivassistent

Deltidsansatte kustoder

Victoria Sæberg Svane

Cecilie Sæberg Svane

Isabella Sæberg Svane

Projektansættelser

Ann Cathrine Gadd –

Lykke Paulsen –

Patrick Olofsen –

Rikke Søgaard –

Simone N. Mehlsen –

Andre ansættelser

Museet Sønderkov er bevidst museets sociale ansvar, og, at vi er en arbejdsplads, hvis værdier og opgaver giver mulighed for rummelighed. Vi mener, at der er væsentlige samfundsmæssige og sociale hensyn at tage for at sikre en tilknytning til arbejdsmarkedet for mennesker, som står uden for det. Vi har derfor løbende et antal ansættelser på støttede vilkår, i form af f.eks. virksomhedspraktik, løntilskud, aktivering og arbejdsprøvning. Der er i den forbindelse et godt samarbejde med Vejen Kommunes jobcenter.

Praktik

Christina Frøkjær – har hjulpet med at registrere glasplader af fotonegativer fra Askov.

Emma Kejser – arbejdede med museets eksterne kommunikation og markedsføring.

Michael Skøtt – arbejdede med registrering af museets samlinger i SARA (fælles system til registrering og administration af museernes samlinger)

Rafail Papadopoulos – arbejdede med udgravningsberetninger, som han lagde ind i MUD (Museernes udgravningsdatabase).

MUSEETS AFDELINGER

Museet Sønderkov, Sønderkovgårdvej 2, 6650 Brørup.
Associeret med museet er:

- Vejen Lokalhistorisk Arkiv, Østergade 2, 6600 Vejen
- Lokalhistorisk Arkiv Holsted, Højmarksvej 20, 6670 Holsted

MUSEETS BYGNINGER

Museet ejer ikke selv ejendommen; Sønderkov Hovedgård ejes af tømrermester Helge Kragelund. Museet var lejer den første periode efter etableringen, dernæst var Brørup Kommune lejer, og nu lejer Vejen Kommune ejendommen af Helge Kragelund. Ejendommen stilles til rådighed for museet.

Kommunen, som har ansvar for det udvendige vedligehold, påbegyndte i 2020 vedligehold af facaden. Det

blev besluttet at højtryksspule facaden forsigtigt, da man kunne konstatere fugtskader under de nuværende kalklag. I 2020 blev nordfacaden sandblæst (Silikat) og siden kalket. Resten af facaden blev så i 2021 forsigtigt sandblæst (Silikat) og siden kalket. Vinduerne er blevet malet udvendigt i 2021 og 2022. Som sædvanligt blev herregårdskælders lokaler malet i januar 2022. I foråret blev væggen mellem Den Røde Stue og Hallen i hovedbygningen restaureret. I februar 2022 blev der foretaget røntgenoptagelser af væggen mellem Den Røde Stue og Hallen i hovedbygningen. Optagelserne blev lavet med henblik på at dokumentere indervæggens opbygning og eventuelle omfang af konstruktive problemer. I begyndelsen af marts gik konservator ved Konserveringscentret i Vejle, Teodora Boyadzhieva, i gang med at istandsætte væggen og stabilisere kalkmalerierne og vægdekorationen på hver side af væggen.

I 2022 blev der sat solfilm på hovedbygningens vinduer mod syd. Solfilmens filter har UV-filter som reducerer UV-strålerne med 99%. Den reducerer ydermere lysindfaldet med 30% og de nære infrarøde stråler med 97%. Således bliver ikke bare indretningen og museets malerier beskyttet, men også bygningens vægdekorationer.

Som led i en strategi for at øge museets egenindtjening kan museets gæster nu købe varm og kold drikke samt lidt sødt dertil og nyde det i Herregårdscaféen, museets havestue. I Herregårdsbutikken, museumsbutikken,

I museets butik kan man købe snaps lavet af museets naturvejleder.

sigtes der mod at få et større udvalg af lokale varer, også egenproducerede. Museets gæster kan bl.a. købe honning fra bistaderne i museets have, foruden snaps og likør, som museets naturvejleder har lavet på lokale urter.

MUSEETS UDENDØRS AREALER

Museet råder over et udeareal på omkring fire ha. Arealet er opdelt i parkeringsplads, køkken- og urtehave, prydhave samt Hjortehaven, en mindre skov syd for hovedbygningen. Arealerne bliver flittigt brugt af publikum; også uden for museets ordinære åbningstider.

I samarbejde med Vejen Kommune, de nutidige lodsejere, samt frivillige, anlagde museet i 2009 en sti, Møllestien, gennem den østlige del af Sønderskovs herregårds-

landskab med en række poster ved interessante punkter i landskabet.

Gennem året har haven et stort antal brugere, om end vi ikke tæller dem. Køkken- og urtehaven drives af frivillige i arbejdsgruppen 'Sønderskovs Folkehaven'. Til at holde museets øvrige udendørsarealer får museet hjælp fra en anden frivillig arbejdsgruppe, *Sønderskovs Hovbønder*. I den sydlige ende af køkken- og urtehaven har Malt Herreds biavlerforening anlagt en skolebigård. Her holder biavlerforeningen aftenåbent for publikum hver torsdag i perioden fra april til august, hvor nye biavlere kan lære at holde bier.

MUSEETS BESTYRELSE

- Inger Bråsch Gram (formand)
- Bodil Baagø (næstformand)
- Lennart Madsen
- Katrine Worsøe Kristensen
- Eva Bræmer-Jensen
- Steffen Søndergaard
- Vibeke Lyngby

Udpeget af Vejen Kommune:

- Tove Gæmelke
- Allan Thomsen

Forretningsudvalget består af:

- Inger Bråsch Gram (formand)
- Bodil Baagø (næstformand)
- Lennart Madsen

ØKONOMI

Det samlede resultat blev i år et underskud på 479.425 kr. Museets økonomi er fortrinsvis baseret på driftstilskud fra hovedtilskudsgiver, Vejen Kommune, og på statstilskud. Dernæst er der en egenindtjening på den bygherrebetalte arkæologi samt indtægter fra omvisninger, arrangementer og butiksdrift. For yderligere oplysninger henvises til museets årsregnskab.

Perspektiver

Museets hverdag består, og vil fortsat bestå, hovedsagelig af drift. Det vil sige at løse de løbende museumsfaglige opgaver og være et museum. Sideløbende skal Museet Sønderkov hævde sig blandt andre kulturtilbud i kommunen og blandt andre museer i landet.

Blandt museets højt prioriterede driftsopgaver er kapitel 8-arbejdet med screening af bygnings-sager for Vejen Kommune. I de kommende år vil museet arbejde på at være proaktiv i forhold til bygningsbevaring i kommunen, og mod at inddrages i kommune- og lokalplaner. Museet vil i 2023 udpege en lille gruppe bevaringsværdige bygninger i Vejen kommune på opfordring fra forvaltningen. Processen med kassation af ca. 300 stk. nyere tids genstande fortsætter i 2023. Dette er genstande, som ikke har relevans for museets ansvarsområde eller som er ødelagte og optager dyrebar magasinplads. En liste over genstandene har været rundt til alle museer i Danmark

og er nu kommet retur. Listen skal nu videre til SLKS som skal give grønt lys for udskillelse. En række nyere tids genstande skal i 2023 til desinfektion på Konserveringscentret i Vejle inden de kan komme på magasin samme sted. Dette vil frigøre plads på museets kompaktmagasin. I 2023 vil registrering af museets tekstsamling fortsætte i regi af en af museets frivillige.

I 2023 vil museet sætte yderligere fokus på hensigtsmæssig brug af museets ressourcer (tid/penge). I den forbindelse er der lagt en ny mødestruktur med inddragelse af relevante resourcepersoner allerede tidlig i kvalificeringen af nye formidlingsprojekter. Der er også udviklet en fælles skabelon, som museets projektledere skal bruge. Den skal skabe bedre overblik over økonomi og tidsforbrug, og give projekterne større transparens i organisationen.

Formidlingsmæssigt sigter museet i 2023 mod færre

små formidlingsaktiviteter, da det er for ressourcekrævende og bliver af for lav kvalitet. Museets sigter mod at udvikle de årlige større arrangementer som Eventyrets dag, Høstfesten og Jul på Sønderkov. Også på udstillingssiden vil museet stile mod bedre ressourceudnyttelse i form af færre små udstillinger. Derfor vil museet vil i 2023 fortsætte at søge penge fra yderligere fonde bl.a. til projektet *Den Fortryllede Herregård* og *Before Slow fashion - En vandredstilling om designeren Paula Trock og bæredygtig kvalitet* som begge allerede har modtaget fondsstøtte.

I maj 2023 sætter museet en særudstilling op som markerer Lundgaard Studiernes 30-års jubilæum. Udstillingen vil laves i samarbejde med Lundgaard Studierne, Unico Gruppen og Rytmask Musik Vejen. Til jul er det særudstillingen Julekalenderens historie som sættes op. Udstillingen, som bl.a. vil sættes op i stuerne ud mod haven og kornloftet, er udviklet af DR. Museet vil i 2023

fortsætte med at markedsføre sig ud over lokalområde og således tiltrække nye besøgende.

Skoletjenesten på museet vil i 2023 udvikle skoleforløb i regi af Dannelsestornyster. På sigt vil alle kommunens elever i 8. klasse tage til Skibelund Krat for at høre museets inspektører fortælle om Grænseland, Kongeåen som told- og landegrænse, Sønderjylland på tyske hænder og Genforening, højskoler og demokrati, fællesskaber i fagene historie, dansk eller samfundsfag.

Museet Sønderkov ser frem til, at museumsforeningen på generalforsamlingen i marts 2023 vedtager reviderede vedtægter. I forbindelse med sidste kvalitetsvurdering af Museet Sønderkov pålagde Slots- og Kulturstyrelsen museet at udskille Museumsforeningens bestyrelse fra museets bestyrelse således, at den juridiske tilknytning mellem de to dermed ophørte. Museets bevillinger afhænger af, at museet lever op til dette krav om adskillelse af museets og støtteforeningens bestyrelse. På generalforsamlingen vil der også vælges nye medlemmer til foreningens bestyrelse.

Museet søger i 2023 kommunens pulje for ikke kommunale institutioner til energioptimeringer. Museets hovedbygning er pt. opvarmet af elradiatorer med undtagelse af det gamle brændeovne. Der er også brændeovne på kontorerne, men med tanke på, at brændeovnens røg både forurenende og sundhedsskadelig, søger museet

kommunen om støtte til installering af varmepumper til kontorerne i hovedbygningen. Driftsmæssigt vil der i 2023 være fokus på fugtproblemer i hovedbygningen og flere logger til måling af relativ luftfugtighed og temperatur skal sættes ud. Der skal også laves en ny beredskabsplan for museet, som museets ansatte og frivillige skal

oplæres i.

Ud over arbejdet med driftsopgaver vil de ansatte også i 2023 lægge ressourcer i at udvikle museet som konkretiseret i museets *Udviklingsstrategi for Museet Sønderkov 2023-26*. Strategien finder du her: www.sonderskov.dk

Museet Sønderkov
Sønderskovgårdvej 2
6650 Brørup

tlf. 75 38 38 66
post@sonderskov.dk
www.sonderskov.dk

PENNEO

Underskrifterne i dette dokument er juridisk bindende. Dokumentet er underskrevet via Penneo™ sikker digital underskrift. Underskrivernes identiteter er blevet registereret, og informationerne er listet herunder.

“Med min underskrift bekræfter jeg indholdet og alle datoer i dette dokument.”

Nick Tanggaard Schaadt

Underskriver

Serienummer: 5438b000-fc23-412c-b5db-0307bedc8137

IP: 185.66.xxx.xxx

2023-04-25 06:21:36 UTC

Anne Cathrine Lorentzen

Underskriver

Serienummer: a068f1f3-6327-4c15-8eda-dba249f45f52

IP: 80.62.xxx.xxx

2023-04-25 06:32:57 UTC

Lennart Secher Madsen

Underskriver

Serienummer: 1a834fe1-070b-4a7d-a09e-3d024954c3bf

IP: 212.37.xxx.xxx

2023-04-25 06:39:38 UTC

Inger Braasch Gram

Underskriver

Serienummer: c7ea6031-092f-429e-80ea-821e0b617597

IP: 128.76.xxx.xxx

2023-04-25 10:05:55 UTC

Bodil Baagø

Underskriver

Serienummer: PID:9208-2002-2-694906326503

IP: 87.49.xxx.xxx

2023-04-25 10:28:58 UTC

Vibeke Lyngby

Underskriver

Serienummer: d1d8b28a-0a9c-4af6-bf76-a16c56c2dbf9

IP: 212.112.xxx.xxx

2023-04-25 12:57:12 UTC

Penneo dokumentnøgle: UD80U-CDOJ2-XOQPX-PPYZJ-VP7E2-C3XUJ

Dette dokument er underskrevet digitalt via **Penneo.com**. Signeringsbeviserne i dokumentet er sikret og valideret ved anvendelse af den matematiske hashværdi af det originale dokument. Dokumentet er låst for ændringer og tidsstempelt med et certifikat fra en betroet tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbeviser er indlejret i denne PDF, i tilfælde af de skal anvendes til validering i fremtiden.

Sådan kan du sikre, at dokumentet er originalt

Dette dokument er beskyttet med et Adobe CDS certifikat. Når du åbner dokumentet

i Adobe Reader, kan du se, at dokumentet er certificeret af **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette er din garanti for, at indholdet af dokumentet er uændret.

Du har mulighed for at efterprøve de kryptografiske signeringsbeviser i indlejret i dokumentet ved at anvende Penneos validator på følgende websted: <https://penneo.com/validator>

PENNEO

Underskrifterne i dette dokument er juridisk bindende. Dokumentet er underskrevet via Penneo™ sikker digital underskrift. Underskrivernes identiteter er blevet registereret, og informationerne er listet herunder.

“Med min underskrift bekræfter jeg indholdet og alle datoer i dette dokument.”

Allan Thomsen

Underskriver

Serienummer: c5f95cb3-147b-49cd-a374-7d9d4c7c61b6

IP: 185.229.xxx.xxx

2023-04-25 13:27:03 UTC

Steffen Mulbjerg Søndergaard

Underskriver

Serienummer: 8991349e-5a5f-4d43-acf6-57c3e3fd9f8b

IP: 62.66.xxx.xxx

2023-04-25 19:33:44 UTC

Tove Lykke Gæmelke

Underskriver

Serienummer: 5229b388-2da4-405a-8729-0bacfbc25db4

IP: 91.238.xxx.xxx

2023-04-26 09:21:30 UTC

Katrine Worsøe Kristensen

Underskriver

Serienummer: 937572a7-23df-4f7c-b6f1-5a1340e69cd3

IP: 130.226.xxx.xxx

2023-05-03 11:52:59 UTC

Penneo dokumentnøgle: UD80U-CDOJ2-XOQPX-PPYZJ-VP7E2-C3XUJ

Dette dokument er underskrevet digitalt via **Penneo.com**. Signeringsbeviserne i dokumentet er sikret og valideret ved anvendelse af den matematiske hashværdi af det originale dokument. Dokumentet er låst for ændringer og tidsstemplet med et certifikat fra en betroet tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbeviser er indlejret i denne PDF, i tilfælde af de skal anvendes til validering i fremtiden.

Sådan kan du sikre, at dokumentet er originalt

Dette dokument er beskyttet med et Adobe CDS certifikat. Når du åbner dokumentet

i Adobe Reader, kan du se, at dokumentet er certificeret af **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette er din garanti for, at indholdet af dokumentet er uændret.

Du har mulighed for at efterprøve de kryptografiske signeringsbeviser i indlejret i dokumentet ved at anvende Penneos validator på følgende websted: <https://penneo.com/validator>